

Ornitologička, prírodovedkyňa a pedagogička Zlatica Országhová jubiluje

*Anniversary of ornithologist,
naturalist and pedagogue
Zlatica Országhová*

V roku 2025 oslávila doc. RNDr. Zlatica Országhová, CSc. (Obr. 1) významné jubileum, 70 rokov. Oslávenkyňa sa narodila 23. apríla 1955 v Šahách. V rokoch 1974 až 1979 študovala na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v odbore biológia so špecializáciou zoológia. Vo svojej diplomovej práci sa zaoberala avifaunou komplexu novovzniknutých sídlisk v Bratislavskej časti Ružinov. Doktorskú aspirantskú prácu na tému Fenológia priletu a odletu lastovičky obyčajnej (*Hirundo rustica*) obhájila v roku 1992 na Ústave pro výskum obratlovců v Brne. V tejto svojej práci, na základe dostupných archívnych prameňov, podrobne spracovala načasovanie migrácie lastovičiek vzhľadom k nadmorskej výške a sezónnym zmenám od začiatku fenologických pozorovaní na Slovensku. Okrem údajov o lastovičke spracovala aj fenológiu migrácie belorítok (*Delichon urbicum*) a brehúľ (*Riparia riparia*). Dané práce predstavujú, najmä dnes v období klimatickej zmeny, potenciálny, podklad pre ďalší výskum zmeny načasovania migrácie vtákov. Habilitačnú prácu na tému Hniezdna biológia lastovičky domovej (*Hirundo rustica* Linnaeus, 1758) na juhozápadnom Slovensku, obhájila v roku 2003.

Celý profesijný život jubilantky je úzko spojený s katedrou zoológie Prírodovedeckej

Obr. 1. Doc. RNDr. Zlatica Országhová, CSc. (foto: archív Z. Országhovej).

Fig. 1. Doc. RNDr. Zlatica Országhová, CSc. (photo by Z. Országhová archive).

fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, kde dodnes pôsobí. Vo svojej vedeckej činnosti sa oslávenkyňa venovala a venuje najmä hniezdnej biológii, fenológii, a faunistike, pričom doteraz publikovala na tieto témy viac než 60 odborných článkov. Z oblasti faunistiky spomeňme významné práce o Avifaune sídlisk Bratislavy či výskum vtáčích spoločenstiev, vtedy pripravovaného, vodného diela Žilina. Z oblasti biológie hniezdenia vtákov je významná na prelome tisícročí jej práca o hniezdení vrabca poľného (*Passer montanus*) v Jurskom Šúri, ktorej výsledky boli podkladom viacerých diplomových a dizertačných prác a sú okrem toho súhrnne publikované v monografickom diele. Aj výsledky výskumu hniezdenia lastovičky obyčajnej na lokalitách v Bratislave (Rusovce a Ovsíšte) boli spolu s fenológiou migrácie publikované ako monografia. S prestávkami od roku 1997

pracuje oslávenkyňa s tímom spolupracovníkov na výskume hniezdnej biológie sýkoriiek, najskôr v Botanickej záhrade v Bratislave (od 1997), neskôr v ZOO (od 2015) a okolí Prírodovedeckej fakulty (od 2022). Taktiež počas mimohniezdného obdobia (október až február) prebieha na týchto plochách výskum nocovania vtákov v dutinách formou týždenných kontrol, ktorých sa oslávenkyňa vždy účastní.

Význačná a ocenenia hodná je aj činnosť oslávenkyne na poli pedagogickom. Je autorkou viacerých vysokoškolských učebníc. Za všetky spomeňme jej učebnicu Ornitológia (v spolupráci s L. Rubáčovou), ktorá podrobne spracúva problematiku anatómie a ekológie vtákov. Jubilatka viedla vyše 80 diplomových, 76 bakalárskych a 7 dizertačných prác. Viacero súčasných slovenských ornitológov, múzejníkov, vysokoškolských pedagógov či pracovníkov ochrany prírody patrí k jej študentom. Medzi študentami aj kolegami je veľmi obľúbená, pričom ocenenia hodný je jej ľudský a zároveň aj odborný prístup, pracovitosť a zápal pre vedu. V poslednom čase sa pani docentka venuje aj zachovaniu, zveladeniu a zviditeľneniu zbierkového fondu katedry zoológie (<https://fns.uniba.sk/pracoviska/biologicka-sekcia/kzo/zbierry/>).

Do ďalších liet Vám, pani docentka, višujeme veľa úspechov v práci, pevné zdravie a všetko dobré. *Ad multos annos!*

Zdravice a spomienky študentov a spolupracovníkov

Bolo to pred vyše 30 rokmi keď sme sa prvýkrát stretli na prednáške z Fenológie. Bol som práve v druhom ročníku odboru biológia a chcel som začať pracovať na diplomovej práci. Pri našom rozhovore sme prebrali niekoľko možných tém, z ktorých ma zaujala téma hniezdovania vrabcov poľných v Šúri. Definitívne rozhodnutie padlo až po našej návšteve v Šúri, niekoľko hodinovom brodení po kolená vo vode v jarnom jelšovom lese, po ktorej bolo jasné, kam sa budú uberať moje ďalšie roky. S vrabcom poľným, búdkami

a pani docentkou Országhovou sme nakoniec strávili niekoľko rokov úzkej spolupráce, ktoré ma posunuli na poli vedy, ornitológie a zoológie. Stála podpora, odborné a priateľské rady, to všetko ma formovalo do môjho ďalšieho pôsobenia. Dodnes si pamätám jej slová: „Peter, bojujte“, v ktorých je skryté všetko.

Do ďalších rokov chcem pani docentke popriať veľa síl, pevné zdravie, veľa pohody a šikovných študentov.

Peter Puchala

Moje skúsenosti s pani docentkou prišli až keď som nastúpila na katedru zoológie ako mladá ornitologička a jej nová kolegyňa. Hneď zo začiatku som sa podieľala na časti výuky predmetov, ktoré ona mala už dávno zabehnuté. Napriek tomu sa nikdy nebránila všetkému novému s čím som na ňu vyrukovala, vždy bola ochotná to prediskutovať a následne vložiť to do výuky. Najviac sme sa zblížili pri písaní učebnice, do ktorého ma tak trošku natlačila ako sa hovorí „dobrovoľne na silu“. No teraz som jej za to, veľmi vďačná. Naučila som sa pri tom mnoho vecí a uvedomila si, že aj takáto pre mnohých ľudí otravná vec má svoj význam, a že sa za tým skrýva obrovský kus práce, ktorú navyše nikto neocení. Obdivujem jej zápal a trpezlivosť so študentami, ktorých za svoj život školila naozaj veľa a doteraz ju vídavam ako po večeroch s nimi chodí kontrolovať vtáacie búdky. Myslím si, že jej celoživotná práca sa odzrkadľuje v ľuďoch ktorých „vychovala“ a ktorí to teraz vracajú skrz svoju prácu prírode a spoločnosti. Veľmi si pani docentku vážim a prajem jej aby ešte dlho vydržala so zápalom aký u nej vídavam každý deň v práci.

Lucia Rubáčová

Keď som sa rozhodol študovať biológiu v Bratislave, chcel som veľmi skúmať vtáky. Tak som sa na túto možnosť spýtal a skrze Tímeu Horváthovú, Vašu vtedajšiu študentku, dostal až k Vám. Pravdupovediac, mal som malú dušičku pred naším prvým stretnutím. V pamäti mi utkvel Váš ľudský prístup s ktorým ste ma vypočuli

a prijali do tímu sýkorka. Vďaka Vám za to že ste viedli (a stále vediete) moje prvé kroky pri vedeckej práci, za dobré rady a povzbudenia, keď sa v teréne nie všetko darí podľa predstáv, za vypočutie keď sa naopak niečo podarilo, možnosť realizovať naše výskumné nápady, spoznať nových ľudí na Drienovci, Slovensku i vo svete,... Je toho naozaj veľa za čo som Vám, pani docentka vďačný. Prajem Vám nech ste s nami ešte veľa liet v zdraví a pohode.

Martin Matejka

Srdečne blahoželám pani docentke Országhovej k jej okrúhlym narodeninám. Želám jej všetko len to naj... Spomínam si na prechádzky v teréne, počas štúdia na katedre zoológie UK, kedy sme kontrolovali vtáčie búdky, na ktoré s nami pani docentka chodievala a aj v súčasnosti naďalej chodí s mojimi nasledovníkmi. Tieto terénne výskumy boli veľmi inšpiratívne a poučné. Zažili sme množstvo neobyčajných zážitkov ako napr. brodenie sa v polmetrových závejoch snehu aby sme sa dostali k vtáčim búdkam. Popri terénnych výjazdoch sme diskutovali na rôzne témy. V hlave mi utkvela najmä jedna myšlienka, ktorú mi pani docentka vždy opakovala a ktorej som nechcel veriť: „Nikdy neviete, kde budete a čo budete robiť.“ Až po čase som plne pochopil význam týchto slov. Preto sa chcem pani docentke Országhovej veľmi pekne poďakovať za trpezlivosť, ochotu a pomoc počas štúdia ale aj po jeho skončení a tiež za inšpiratívne slová.

Martin Dolinský

Došlo: 24.11.2025

Online: 31.12.2025

Verše pre pani docentku

Každý študent prial by si mať v školiteľke podporu, niektorí však majú skorej neprístupnú potvoru.

Ale ten, kto má to šťastie stretnúť pani docentku, osud by odmenil za to všetkým, čo má – do centu.

Trpezlivosť, ľudský prístup a poznatkov nadmiera, kto chce spísať jej prednosti nemá toľko papiera.

K Vášmu sviatku zdravie, šťastie a spokojnosť vinšujem, za to všetko, čo robíte, zo srdca Vám ďakujem.

Róbert Harinek